

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

OSMANLI
İMPARATORLUĞU III
Duraklama devri

KARACAN

KARACAN RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

Copyright: Daniel Mallo-Editorial Palsa S.A., Mexico
Türkiye'de Yayın Hakkı: KARACAN YAYINLARI/ONK

Karacan Yayınları A.Ş. adına sahibi: **ALİ KARACAN**
Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni: **ALİ SAYDAM**
Mali Koordinatör: **ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU**
Teknik Koordinatör: **OĞUZ DEMİRCİOĞLU**

Yazı İşleri Müdürü: **ERCAN ALTAZLI**
Yazı İşleri Yardımcısı ve Metin Yazarı: **DENİZ DAĞDELEN**
Danışma Kurulu: **Prof. Dr. TAHSİN YAZICI, Doç. Dr. ALİ İHSAN GENCER, Doç. Dr. MEHMET ÖZSAİT, Doç. Dr. İSMET MİROĞLU, PAUL MANDRİNİ, ALBERTO CABADO, EUGENIO ZOPPI**
Resimleyen: **TÜRKAY ÖZBURSALI**

Teknik Yönetmen: **ERTAN GÖKEMRE**
Teknik Müdür: **NURETTİN ÖZAKSEL**
Teknik Müdür Yardımcısı: **M. SABİT UÇUK**
İlan ve Halkla İlişkiler Müdürü: **ESER NOYAN**

**Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı,
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın
20.2.1984 tarih ve 01771 sayılı kararı ve ek
3.4.1984 tarih ve 2152 sayılı kararı ile ilk 5
sayısı özellikle ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrenci-
leri ile ortaokul öğrencilerine tavsiye edil-
miş olup, bu sayısı da onaya sunulmuştur.**

Renk Ayrımı: **ÇALI GRAFİK**
Baskı: **HÜRRİYET OFSET A.Ş. HALKALI/İSTANBUL**
Kapak Baskısı: **NADİR BASİMEVİ**

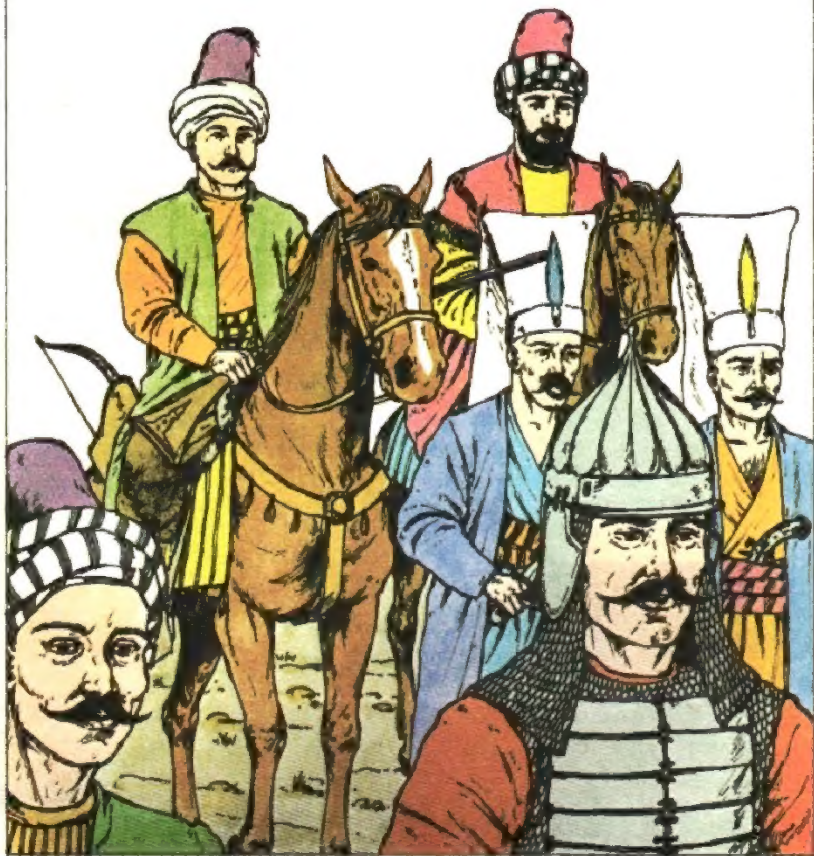
Adres: **KARACAN YAYINLARI, Basın Sarayı, Cağaloğlu/İstanbul**
Tel: 527 00 34 - 526 69 00

Fiyatı: **250 TL/Kıbrıs'ta: 330 TL**

DURAKLAMA DEVRİ

OSMANLI İMPARATORLUĞU'NUN DURAKLAMA
DEVİRİ, SOKULLU'NUN 1579'DA ÇİÜMÜYLE BAŞLAR,
II. VIYANA KUSATMASI (1683) İLE SONA ERER.

DURAKLAMAYI ETKİLEYEN NEDENLERİN
BASINDA, İMPARATORLUĞUN MUTLAKİYETÇİ
VE TEOKRATİK YAPISI GELMEKTEDİR.
MUTLAKİYETÇİ İDARE BİÇİMİNDE BÜTÜN
YETKİLER PADİSHAHA TOPLANIR.

OSMANLI DEVLETİ XIV.-XVII.
YÜZYILLAR ARASINDA ADİL
VE KUDRETLİ...

...HÜKÜMDARLAR TARAFINDAN
YÖNETİLMİŞ, XVII. YÜZYILDAN İTİ-
BAREN TAHTA GEÇEN KİŞİLER
YA ÇOCUK YAŞTA YA DA DELİ
OLDUKLARINDAN DEVLET YÖNE-
TİMİ ÇEŞİTLİ ZÜMRELERİN
İKTİDAR MÜCADELELERİY-
LE SARSILMIŞTIR.

İMPARATORLUĞUN TEMEL
TAŞLARINDAN OLAN ORDU VE
DONANMANIN III. MURAD (1574-
1595) DEVRİNDEN İTİBAREN
BOZULMAYA BAŞLADIĞI GÖRÜLÜR.
YENİÇERİ VE KAPIKULLU OCAKLA-
RINDA BAŞLAYAN DİSİPLİNSİZLİK...

...KISA SÜREDE EYALET
ASKERLERİNİ DE ETKİLEMİŞ,
TİMARLARIN DAĞITILMASIN-
DA UYGULANAN ADALETSİZLİK,
TARIM VE HAYVANCILIĞIN
GERİLEMESİNE YOL
AÇMIŞTIR.

KAPTANIDERYALIĞA DENİZCİLİKLE İLGİLİ OLMAYAN KİŞİLERİN ATANMASI SONUÇU, DENİZLERDEKİ EGEMENLİĞE GÖLGE DÜŞMÜŞ, GİRİTİN FETHİNDEN SONRA VENEDİKLİLERLE YAPILAN ANLAŞMA ÜZERİNE DONANMA ESKİ ÖNEMİNİ YİTİRMİŞTİR.

DURAKLAMANIN BİR BASKA NEDENİ MALİYENİN BOZULMASI VE GELİR KAYNAKLARININ AZALMASIDIR. ORDU VE DONANMANIN ÇÖKÜŞÜ SAVAŞLARDAN ELDE EDİLEN GANİMETLERİN AZALMASINA YOL AÇMIŞ....

...BU DÖNEMDE ARTAN
SARAY MASRAFLARINI
KARSILAYAMAYAN
HAZINE, SIK SIK
PADIŞAHLARIN
DEĞİŞMESİ
NEDENİYLE ÖDENEN
CULÜS BAHSİSLE-
RİNDEN OLUMSUZ
YÖNDE ETKİLEN-
MİŞTİR.

HAZİNEYE GELİR SAĞLAMAK AMAÇIYLA
BASILAN DÜŞÜK AYARLI PARANIN, ESNAFLA
ASKERİN ARALARININ AÇILMASINA NEDEN OL-
DUĞU VE ASKERİ İSYANLARLA NETİCELENDİ-
Ğİ BİR GERÇEKTİR.

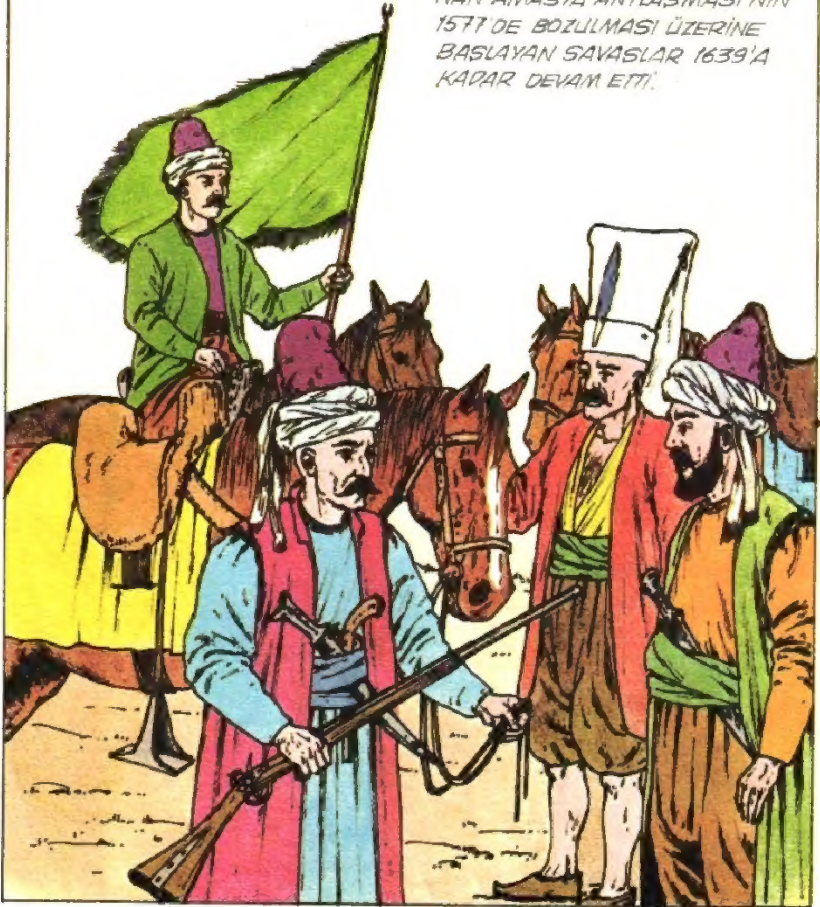

DURAKLAMAYI ETKİLEYEN DIŞ NEDENLER İSE,
İMPARATORLUĞUN DOĞAL SINIRLARA KAVUŞMASI,
BATILI DEVLETLERİN, OSMANLI DEVLETİ'NE KARŞI
SALDIRGAN BİR TAVIR ALMASI, KÜLTÜR VE UYGAR-
LIKTA İLERİ BİR DÜZEYE ERİŞMELERİDİR. BATI,
RÖNESANS VE REFORM'UN ETKİSİNDE BİLİM
VE TEKNİKTE BÜYÜK İLERLEMELER KAYDETMIŞ,
BUNA KARŞILIK OSMANLI DEVLETİ'NDE
BİR DURAKLAMA DEVRİ YASANMAYA
BAŞLANMIŞTIR.

OSMANLI İMPARATORLUĞU'NUN XVII. YÜZYILDAKİ SİYASİ DURUMUNU BELİREYEN GELİŞMELERİN BASINDA İRAN, Venedik, Lehistan ve Avusturya ile olan ilişkiler gelir. ŞİMDİ SİRASIYLA BU İLİŞKİLERİ VE SONUÇLARINI İNCELEYELİM.

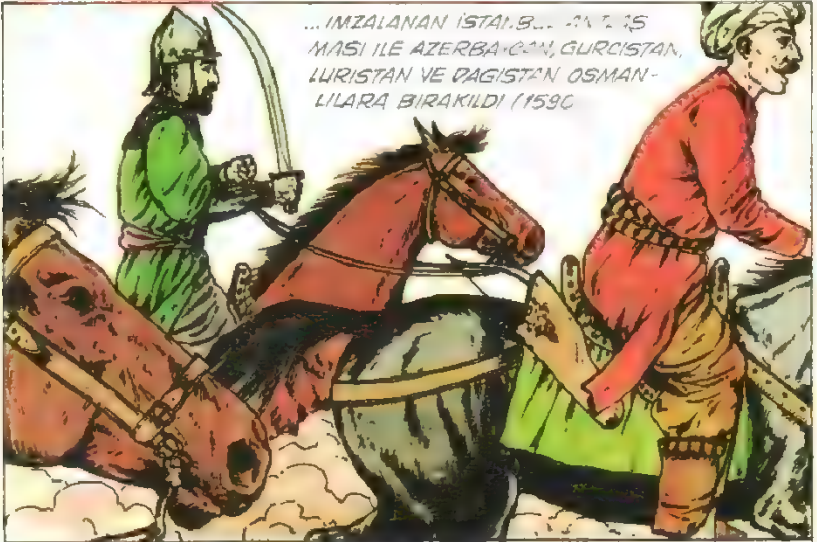
OSMANLI-İRAN İLİŞKİLERİ
(1577-1639): 1555'TE İMZALANAN AMASYA ANTLAŞMASI'NIN 1577'DE BOZULMASI ÜZERİNE BAŞLAYAN SAVAŞLAR 1639'A KADAR DEVAM ETTİ.

SAH TÖHMƏSİ , 15-9 PA
CİLİLİYİL BƏSİYƏN TƏHT
KƏ'GƏLƏNDƏN YƏRƏRƏN
MƏ' SİYƏN MURƏD,
RƏ' LƏZ'Ə BİR SƏLƏR
BƏSİYƏT MƏSİM EYRƏ' MƏS
ƏLLƏNİYƏDƏR

OSMANLI QURULUSUNUN
HAZAR DƏLİZİNƏ KİDAR LƏR
LƏYƏS LİZƏR NƏ BƏR S GÖRÜS
MƏLƏR NƏ SƏQİD'İ LƏ

...İMZALANAN İSTƏBƏL TƏHT 15
MƏSİM İLƏ AZƏRBƏYCAN, GURCİSTAN,
LURİSTAN VƏ DƏGİSTAN OSMAN-
LILARA BİRƏKİLDİ (1590)

13 YIL SONRA BU KEZ SAH ABBAS OSMANLI DEVLETI'NIN
AVLUSTURYALILARLA SAVASA GIRMESINDEN YARARLANARAK
ONCE TEBRIZI, DAHA SONRA ERIVAN'I GER ALDI. OSMANLI DEV-
LETI, IRANILARIN DIYARBAKIR VE MUSUL'A ILERLEMELERİ UZE-
RINE İMZALANAN NASUH PAŞA ANTİLAŞMASI İLE...

... IRAN'DAN ALDIKLARI YERLERİ GERİ
VERMEK ZORUNDA KALDI BUNA KARŞI-
LIK, IRAN HÜKUMETİ DE YILDA 200 DEVE
YÜKÜ İPEK VERMEYİ VAAT ETTİ (1611).

İRANLILARIN BU VAATLERİNİ
TUTMAMALARI ÜZERİNE 1617'DE
SAVAS YENİDEN BAŞLADI VE
ERTESİ YIL MİZALANAN SERAV
ANTLAŞMASI İLE NASUH PAŞA
ANTLAŞMASI'NIN KOŞULLARI-
NIN YERİNE GETİRİLMESİ
SAGLANDI.

BU ARADA, BEKİR SUBAŞI
ADLI BİRİ BAĞDAT'TA İSYAN
EDEREK İDAREYİ ELE ALMIŞ
BULUNUYORDU. ONUN ŞAH
ABBAS'TAN YARDIM İSTEMESİ
ÜZERİNE, 17 YIL SÜRECEK OLAN
SON ÇATIŞMAYI 1634
PATLAK VERDİ.

SAVASIN IV. MURAD'IN SALTANA-
TININ İLK YILLARINA RASTLAYAN DO-
NEMİ, İRANLILARIN LEHİNE BİR GELİŞ-
ME GÖSTERDİ. ANCAK PAHA SONRA
İDAREYİ ELİNE ALAN GENÇ PADİŞAH
İRAN'A DÜZENLEDİĞİ SEFER SONUNDA
DOĞU ANADOLU'YU VE REVAN'I OS-
MANLI TOPRAKLARINA KATMAYI
BAŞARDI

BAGDAT'IN ALINMASI SIRASINDA
SAH ABBAS OLMUŞ, YERİNE DOĞRU GEÇ-
MİŞTİ. YENİ SAH'IN BARİS İSTEMESİ
UZERİNE, KASR-I SİRİN ANTIŞMASI
(1639) İMZALANARAK SAVASA
SON VERİLDİ

*BU ANTIŁASMAYA GÖRE, AZERBAYCAN VE REVAN
İRAN'A BIRAKILIYOR, BAĞDAT OSMANLILARDA KALI-
YOR, ZAGROS DAĞLARI İRANLILARLA OSMANLILAR
ARASINDA SINIR KABUL EDİLİYORDU.*

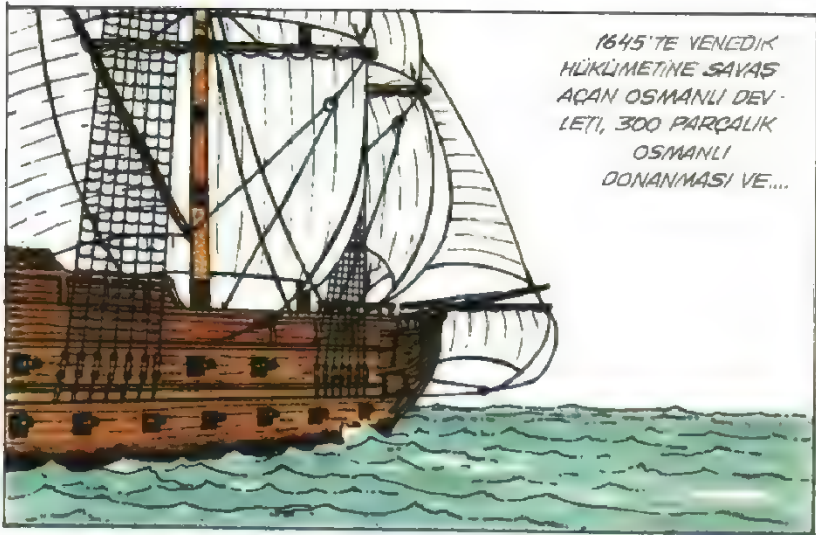

OSMANLI-VENEDİK İLİSKİLERİ (1645-
1669): KIZLAR AĞASI SLİMBUL AĞA'NIN
MİSİRİA GÖRNEK BİNDİ GEMİNİN KOR
SANLAR TARAFINDAN YAGMALANIP, KENDİ-
SİNİN OLDÜRÜLMESİ VE CARİYELERİNİN
GİRİTE GÖTÜRÜLÜP SATILMASI OLAYI....

ADANIN, STRATEJİK DEĞERİNDEN DOLAYI LİZİN
ZAMANDAN BERİ DÜŞÜNÜLEN FETHİN HIZLANDIRDI!

1645'TE VENEDİK
HÜKÜMETİNE SAVAŞ
AÇAN OSMANLI DEV-
LETİ, 300 PARÇALIK
OSMANLI
DONANMASI VE...

...100 KİŞİLİK ORDUSUYLA,
YUSUF PASA KOMUTASINDA
HANYA LİMANINA GİREREK
KALEYİ KUSATTI.

BUNUN DÖLRENE HAREKETE GEÇEN VENEDİKLİLER, ÇANAKKALE
BOĞAZI ÖYÜNDEKİ ADALARI İSGAL ETTİLER. KOPRULU MEHMED
PAŞA, SAĞRAZAMLığA GEÇTİKTE KISA BİR SURE SONRA
ADALARI GERİ ALMAYI BASARDI.

YERNE GEÇEN OĞLU FAZİL AHMED
PAŞA, İKİ YIL SUREN KANLI SAVAŞLARDAN
SONRA KANDIYA KALESİ'Nİ TESLİM ALARAK
GİRİT'İN FETHİNİ TAMAMLADI.
VENEDİKLİLERLE YAPILAN ANLAŞMA
SONUCU, BİRKAC İSKELE DIŞINDA
BUTUN APA, OSMANLI TOP-
RAKLARINA KATILMIŞ
OLDU.

OSMANLI-LEHİSTAN
İLİSKİLERİ (1620-1676):
1587'DE BAĞIMSIZLIĞINI
KAZANMIŞ OLAN LEHİS-
TAN'IN BOĞRAN'IN İÇ İSLE-
RİNE KARİSMASI SONUÇU
GENÇ OSMAN (1618-1622)
KOMUTASINDAKİ BİR ORDU
HOTİN KALESİ'Nİ
KUŞATTI.

1620'DE YAPILAN HOTİN
ANTLASMASI UYARINCA
İKİ TARAFDA KARŞILIKLI
OLARAK BİRBİRLERİNE
SALDIRMAYA ÇAKLARINA
DAİR TEMİNAT
VERİYOR, BUNUN
YANI SIRA LEHİS-
TAN, KIRIM HANI-
NA ESKİDEN OL-
DUĞU GİBİ YILDA
40.000 DUKA
ALTINI VERMEYİ
KABUL EDİ-
YORDU.

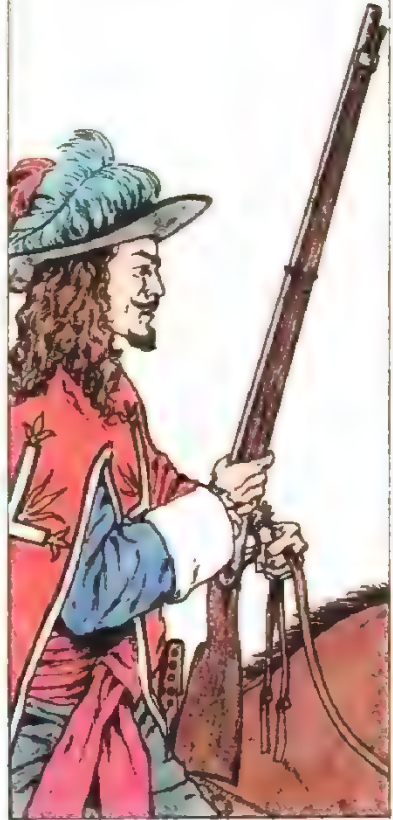
LEHLİLERİN 50 YIL SONRA
TÜRKLERİN HİMAYESİNDEKİ
KAZAKLARA SALDIRIMLARI
BARISIN BOZULMASINA YOL
AÇTI. İV. MEHMED VE FAZİL
AHMED PAŞA KOMUTASINDAKİ
OSMANLI ORDUSUNUN LEHİS-
TAN İÇLERİNDEKİ İLERLEMELE-
Rİ, ANCAK BARIS TEKLİFİYLE
DURDURULABİLDİ.

1672'DE İMZALANAN BUCAŞ
ANTLASMASI'NA GÖRE PODOLYA
OSMANLI LARDA KALİYOR, LEHLİ-
LER YILDA 22.000 ALTIN VERGİ
VERMEYİ TAAHHUT EDİYORLARDI

BU TAAHHÜDLÜ YER NE GETİR-
MEYEN LEH KRALI JAN SOBİYESK.
YEN'DEN SALDIRILARA BAŞLADI.
DORT YIL SONRA YAPILAN YENİ
BİR ANTLASMAYLA OSMANLI DEV-
LETİ YALNIZ PODOLYA ARAZİSİYLE
YETİNMEK ZORUNDA KALDI
(1676).

OSMANLI-AVUSTURYA İLİSKİLERİ (1593-1699).
KANLILI DEVRİNDE AVUSTURYA İLE YAPILAN
BARİŞ ANTLAŞMASI (1568) BOSNA BEYLER-
BEYİ HASAN PAŞA'NIN AVUSTURYA
ÜZERİNE YAPTIĞI BİR AKIN
SIRASINDA ŞEHİT EDİLME-
SİYLE BOZULDU (1593).

BİZZAT III. MEHMED (1595-1603)
KOMUTASINDA YOLA ÇIKAN OSMANLI
ORDUSU EĞİRİ KALESİ'Nİ KUSATARAK
HAÇOVA DENİLEN YERDE AVUSTURYA
ORDUSUNU BOZĞUNA
UĞRATTI (26 EKİM
1596).

KANİJE VE ESTERGON FETHEDİLDİ.
KANİJE KALESİ'Nİ GERİ ALMAK İÇİN
HAREKETE GEÇEN AVUSTURYALILAR...

...KARLI BİR KİŞİ GÜNLÜ KÜSATMAYI YARARAK
DÜŞMANDAN ÇOK SAYIDA GANİMET VE CEPHANE
ELDE EDEN TIRYAKİ HASAN PAŞA'NIN AMANSIZ
DİRENİŞİ KARSISINDA YENİK DÜŞÜLER.

EFLAK, BOĞRAN VE ERDEL
BEYLERİ TEKRAR OSMANLI
DEVLETİ'NE BOYUN EĞDİ.

MACARİSTAN KRALLIĞI
ERDEL BEYİ BOŞKA'YA
VERİLEREK, SADRAZAM
LALA MEHMED PAŞA TARA-
FINDAN KENDİSİNE TÖREN-
LE TAÇ GIYDIRILDI VE KILIÇ
KUSATILDI

AVUSTURYA İLE 1606'DA İMZALANAN ZITVATOROK ANTLAŞMASI'NA GÖRE, EGRI, KANIŞE VE ESTERGON KALELERİ OSMANLILARDA KALİYOR, AVUSTURYALILARIN HER YIL ÖDEMekte OLDUKLARI 30.000 ALTINLIK VERGİ KALDIRILARAK YALNIZ BİR DEFAYA MAHSUS OLMAK ÜZERE 200.000 KARA KURUŞ SAVAŞ TAZMİNATI ÖDEMESİ KARARLAŞTIRILIYOR..

...KUTSAL ROMA-GERMEN İMPARATORU OLARAK KABUL EDİLEN AVUSTURYA ARŞİDÜKASI, PROTOKOL BAKIMINDAN OSMANLI PADİŞAHI İLE BİR TUTULUYOR VE KENDİSİNE ROMA ÇESARI UNYANI VERİLİYORDU.

ERDEL BEYİ RAKOÇI'NIN 1658 YILINDAKİ BASKALDIRISI, KOPRULU
MEHMED PAŞA TARAFINDAN SERT BİR BİÇİMDE CEZALANDIRILDI VE
VERGİLER İKİ KATINA
ÇIKARILDI.

RAKOÇI'NIN YARDIM TEKLİFİNİ
KABUL EDEN AVUSTURYALILAR BİR KEZ
DAHA OSMANLILARLA KARŞI
KARŞIYA GELMİŞ OLDULAR.
BU SIRADA KOPRULU MEHMED
PAŞA ÖLMÜŞ, YERİNE OĞLU
FAZİL AHMED PAŞA
GEÇMİŞTİ.

YENİ SADRAZAMIN UYVAR KALESİ'Nİ ALMASI ÜZERİNE
AVUSTURYA BARİŞ İSTEMEK ZORUNDA KALDI. 1664'TE İMZA-
LANAN VASVAR ANTLASMASI ÜYARINCA ERDEL YENİDEN
OSMANLI İDARESİNE VERİLİYOR....

....AVUSTURYA 200.000
KARA KURUŞ SAVAŞ TAZMI-
NATIYLA CEZALANDIRILIYOR,
UYVAR VE NOVIGRAD
KALELERİ OSMANILARDA
BIRAKILIYOR, ZERİNDAR
KALESİ İSE, ONARILMAMAK
KOSULUYLA AVUSTUR-
YA'YA VERİLİYORDU.

ÜLKEDE MEZHEP ÖZGÜRLÜĞÜNÜ
ORTADAN KALDIRAN AVUSTURYA İMPA-
RATORU I. LEOPOLD'A İSYAN EDEN MA-
CAR SOYLUSU İMRE TOKOLİ 1682 YILIN-
DA SADRAZAM MERZİFONLU KARA MUŞ-
TAF PAŞA'DAN YARDIM İSTEDİ.

BUNLUN ÜZERİNE İMRE TOKOLİ'Yİ
ORTA MACARİSTAN KRALI İLAN EDEN
YE KENDİSİNE TUĞ VE BAYRAK
GÖNDEREN PAŞA, AYNI YIL AVUS-
TURYA'YA SAVAŞ AÇTI.

1683 YILININ BAHARINDA YOLA ÇIKAN 200.000 KİŞİLİK OSMANLI
ORDUSU, 300 TOPLU DESTEĞİNDE VIYANA ÖNLERİNE GELDİ;

PAPA'NIN ÇAĞRISI ÜZERİNE BÜTÜN AVRU-
PA I. LEOPOLD'UN YARDIMINA KOŞMAKTA
GECİKMİYENİ. BUNLARDAN LEH
KRALI JAN SOBİYESKİ, 60.000 Kİ-
ŞİLİK SÜVARİ KUVVETİYLE TUNA'YI
GEÇTİ VE OSMANLI ORDUSUNU
ARKADAN VURDU.

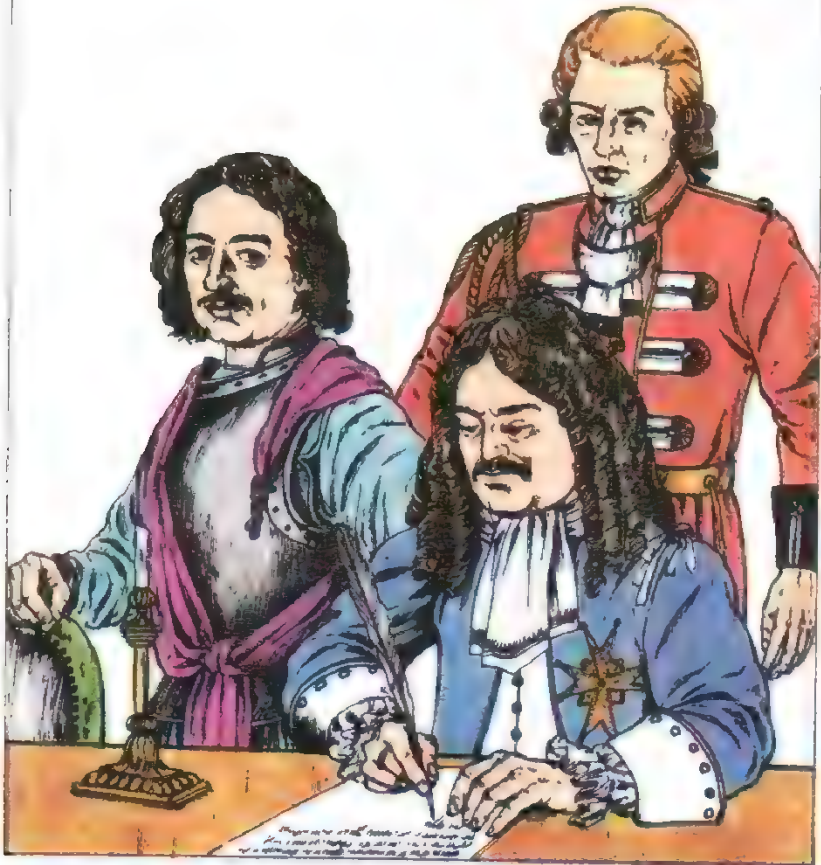
İKİ ATEŞ ARASINDA KALAN ORDU
BÜYÜK BİR BOZĞUNA UĞRADI VE
GERİ ÇEKİLMEK ZORUNDA KALDI.

BÜYÜK BOZĞUNA UĞRADI VE
GERİ ÇEKİLMEK ZORUNDA KALDI.

BATILI DEVLETLER KAZANDIKLARI ZAFERİ PAPA'NIN DA
DESTEĞİYLE KUTSAL BİR BAĞLASMAYLA PERÇİNLEMEK İSTE-
DİLER AVUSTURYA, LEHİSTAN, VENEDİK VE MALTA ARASINDA
KURULAN İTTİFAKA DAHA SONRA RUS ÇARI DELİ PETRO DA
KATILDI VE OSMANLILARLA KUTSAL BAĞLAMA ÜLKELERİ
ARASINDA SAVAŞ PATLAK VERDİ

BUDIN'IN AVUSTURYALILAR, BOGDAN'IN LEHLİLER, MORA VE PALMAÇYA KİYİRLERİNİN VENEDİKLİLER TARAFINDAN YAĞMALANDIĞI DÖNEMDE ASKERİ BİR İSYAN SONUÇLU IV. MEHMED TAHTTAN İNDİRİLEREK YERİNE II. SÜLEYMAN (1687-1691) GETİRİLDİ.

BU ARADA SADRAZAMLığA DA FAZİL MUSTAFA PAŞA GETİRİLMİŞ BULUNUYORDU. VİDİN, NİŞ VE BELGRAD'I GERİ ALAN MUSTAFA PAŞA SALANKAMEN'DE ŞEHİT DÜŞTÜ (1691). OSMANLI ORDUSU DAĞILDI.

II. MUSTAFA (1695- 1703) DEVRİNDE
ZENTA'DA UĞRANILAN YENİLGİ VE AZAK
KALESİ'NİN RUS'LARA GEÇMESİ ÜZERİ-
NE BARİS GÖRÜŞMELERİNE GEÇİLDİ.
RUSYA'DIŞINDA BÜTÜN BAĞLAŞIK
DEVLETLERLE AYRI AYRI
İMZALANAN KARLOFÇA
ANTLASMASI (26 OCAK
1699)'NA GÖRE,...

....BANAT YAYLASI VE TEMEŞVAK'LI DIŞINDA BÜTÜN
MACARİSTAN VE ERDEL AVUŞTURYA'YA BIRAKILIYOR,
PODOLYA VE UKRAYNA LEHİSTAN'A VERİLİYOR, MORA
YARIMADASIYLA DALMACYA KIYI-
LARI VENEDİKLİLERE GEÇİYORDU.
ANTLASMA 25 YIL SÜRE İLE
AVUŞTURYA'NIN GARANTİSİ
ALTINDA'DI

14 TEMMUZ 1700'DE RUSLAR-
LA İMZALANAN İSTANBUL ANT-
LASMASI İLE AZAK KALESİ VE
DOLAYLARINDAKİ 10 SAATLİK
MESAFEDKİ YERLER RUSYA'YA
VERİLDİ, DNYEPER İRMAĞI ÜZE-
RİNDEKİ KALELER OSMANLILA-
RA BIRAKILDI.

RUSLARLA TÜRKLER ARASIN-
DA İMZALANAN BU İLK ANTİAS-
MAYA GÖRE, AYRICA RUS HÜKÜ-
METİ İSTANBUL'DA BİR ELÇİ BU-
LUNDURMA HAKKINA SAHİP
OLUYOR VE RUSLARIN KUDÜS'Ü
SERBESTÇE ZİYARET EDEBİLME-
LERİ SAĞLANIYORDU.

DURAKLAMA DEVRİNİN YASANDIĞI XVII. YÜZYIL
BOYUNCA ÜLKE ÇOK SAYIDA İÇ İSYANLA SARSILDI.
TARİHTE BUNLARA "İSTANBUL", "CELÂLİ" VE
"EYALET" İSYANLARI ADI VERİLİR.

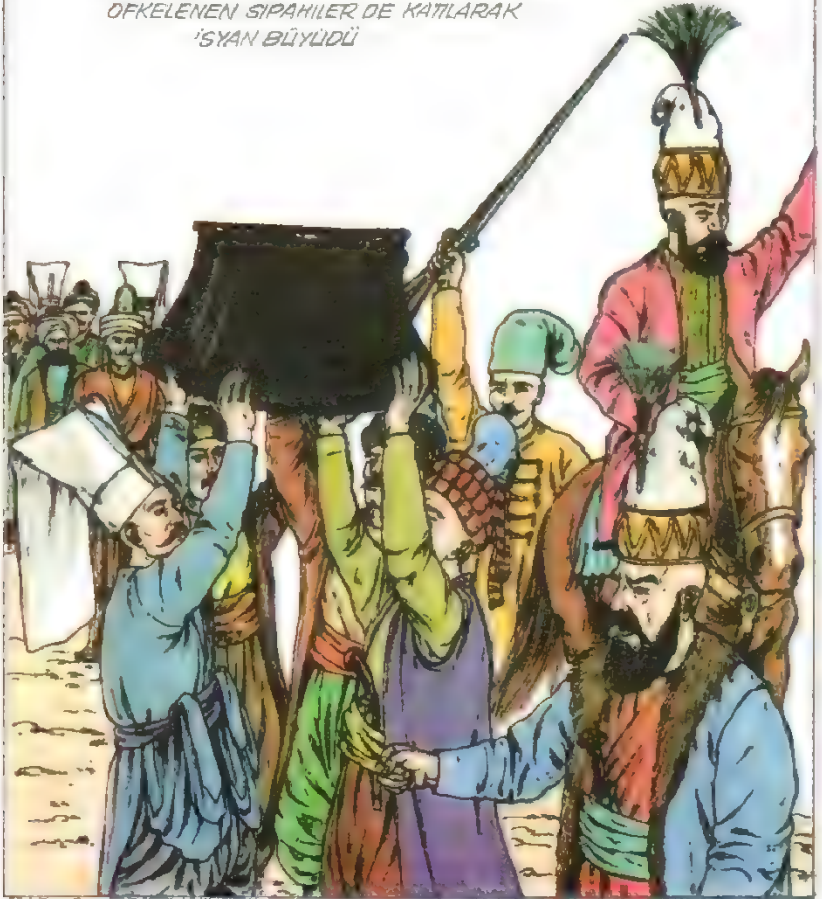

İSTANBUL'DA YENİÇERİLERLE SİPA-
HİLER TARAFINDAN ÇIKARTILAN İS-
YANLARIN TEMELİNDE EKONOMİK
BOZUKLUK VE SOKULLU'NUN
ÖLÜMÜYLE BAŞLAYAN AS-
KERİ DISİPLİNSİZLİK YAT-
MAKTA İDİ.

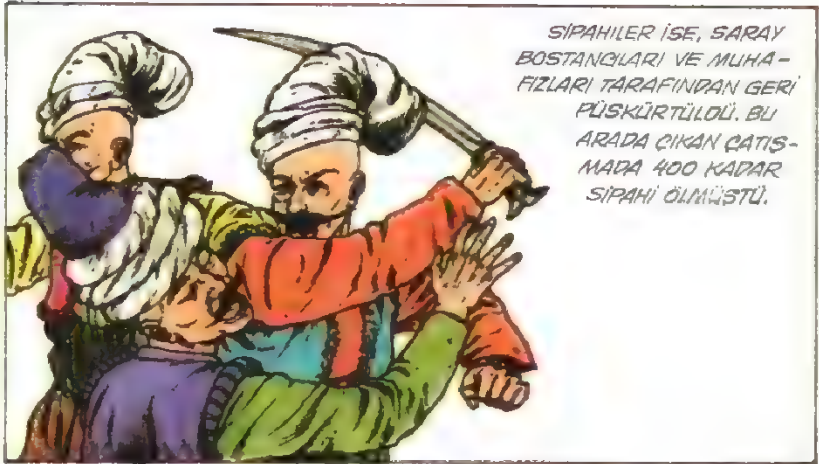
EN ÖNEMLİ İSYANLAR III MURAD (1574-1595),
GENÇ OSMAN (1618-1622), IV MURAD (1623-1640
VE IV. MEHMED (1648-1687) DEVİRLERİNE RAĞMEN

III MURAD DEVRİNDE, AYAR DÜŞÜK AKCELE
ÖDEYEN ULUFELER NEDENİYLE AYAKLANAN YENİÇE-
RİLERE, MAASLARININ GECİKTİRİLMESİ NE
DENEYEN SİPAHİLER DE KATILARAK
İSYAN BÜYÜDÜ

SONUNDA SARAYA YÜ-
RÜYEN YENİÇERİLERİN
İSTEĞİ ÜZERİNE DEF-
TARDAR GÖREVDEN
ALINARAK EASİ
VURULDU,

SİPAHİLER İSE, SARAY
BOSTANÇILARI VE MUHA-
FIZLARI TARAFINDAN GERİ
PÜSKÜRTÜLDÜ. BU
ARADA ÇIKAN ÇATIS-
MADA 400 KADAR
SİPAHİ ÖLMÜŞTÜ.

İSTANBUL'DA ÇIKAN İSYANLARIN EN BÜYÜ-
ĞÜ GENÇ OSMAN'IN ÖLÜMÜYLE SONUÇLANAN
İSYANDIR. BOZULAN YENİÇERİ OCAĞI'NIN YE-
RİNE YENİ BİR OCAK KURMAK AMACIYLA HAC-
CA GİTMİYİ VE DÖNÜŞTE MİSİR VE SÜRİYE'-
DEN ASKER TOPLAMAYI PLANLAYAN GENÇ
OSMAN'IN BU NİYETİNİ ÖĞRENE
YENİÇERİLER...

...PADİŞAHLA AYNI DÜŞÜNCEDE OLAN SADRAZAMIN, HOCASI OMER
EFENDİ'NİN VE DİĞER BAZI KİMSELERİN İPAMINI İSTEDİLER.

GENÇ OSMAN BUNLUN
ÜZERİNE HACCA GİTMekten
VAZGEÇTİ, ANCAK İDAMLARI
ONAYLAMADI. ASİLER SARA-
YA SALDIRARAK DELİ MUŞ-
TAKA'YI PADİŞAH İLAN
ETTİLER.

AĞAKAPISI'NA SIGINMIŞ
OLAN GENÇ OSMAN'I DA
BİR BİR HAKARETLE ÖNCE
ORTA CAMİ'E, DAHA SONRA
YEDİKULE ZİNDANINA
GÖTÜRDÜLER.

GENÇ
OSMAN'IN BURADA DAVUD PAŞA,
65 ORTA'DAN KALENDER ADLI BİR
YENİÇERİ VE DİĞER BAZI CELAT-
LAR TARAFINDAN KEMENTLE BOĞU-
LARAK ÖLDÜRÜL-
MESİNDEN SON-
RA ÜLKE ON YIL
BÜYÜK BİR ANAR-
ŞI İÇİNE YUVAR-
LANDI.

YENİÇERİ VE SİPAHİLER
IV. MURAD'IN İLK ZAMANLA-
RINDA DA İKİ DEFA SARAYA
YÜRLÜYEREK GENÇ PADİSAHI
ÖLÜMLE TEHDİT ETTİLER.

IV. MEHMED'İN SALTANATI SIRASINDA HAREMAĞALARININ DEVLET İŞLERİNE KARIŞMALARI ÜZERİNE BASLAYAN İSYAN ÇOK SAYIDA SARAY GÖREVLİSİNİN ÖLÜMÜNE YOL AÇTI. CESETLERİN SULTANAHMET MEYDANI'NDA BİR ÇINARA ASILARAK TEŞHİR EDİLDİĞİ BU OLAYA TARİHTE "VAKYAK VAKASI" ADI VERİLİR

ANADOLU'DA XVI YÜZYILIN
SONLARINDA BASLAYAN VE
XVII. YÜZYILIN ORTALARINA KA-
DAR DEVAM EDEN CELÂLİ İŞ-
YANLARININ EN ÖNEMLİ ELE-
BAŞLARI; KARAYAZICI, DELİ
HASAN, ÇANBOLATOĞLU...

.. KALENDEROĞLU, KÖR MAH-
MUD, KATIRCIOĞLU VE GÜRCÜ
NEBİ ADLI KİŞİLERDİ.

DEVLET İSYANLARI BASTIRMA-
DA BAZAN I. AHMED (1603-1617)
DEVİRİNDE OLDUĞU GİBİ ZOR
KULLANIR...

...BAZAN DA İSYANCILARI
ÖNEMLİ DEVLET MEMURLUK-
LARINA ATAYARAK İLİMLİ BİR
POLİTİKA İZLEMİYİ TERCİH
EDERDİ.

DURAKLAMA DEVRİ'NİN YASANDIĞI XVII. YÜZ-
YIL BOYLUNCA EFLAK BOĞDAN, ERDEL GİBİ
BEYLİKLERLE YEMEN, BAĞDAT, BASRA VE
TRABLUSGARP GİBİ EYALETLERDE DE DEVLET
OTORİTESİNİN ZAYIFLAMASINDAN DOLAYI BAZI
İSYANLAR ÇIKTI.

BUNLARIN YANI SIRA YERLİ
BİRTAKIM DERE BEYLERİ VE
GÜÇLÜ BAZI YENİÇERİ AĞALARI
KENDİ BÖLGELERİNDE YARI BAĞIM-
SIZ KÜÇÜK BEYLİKLER KURMAYA
ÇALIŞTILAR.

1. AHMED DEVRİNDE SADRAZAMLIK
MAKAMINDA BULUNAN KUYUÇU MURAD
PAŞA, BUNLARLA MÜCADELE İÇİN İDA-
REDEKİ AKSAKLIKLARI GİDERMEK VE
ŞİKÂyetLERİN KAYNAĞINI ARASTIRMAK
YERİNE ZOR KULLANMAK YOLUNA
GİTTİ VE..

..ÇEVRESİNE KORKU VE DEH-
ŞET SAĞARAK 100.000'E
YAKIN İNSANI HAKLI YA DA
HAKSIZ YERE İDAM
ETTİ.

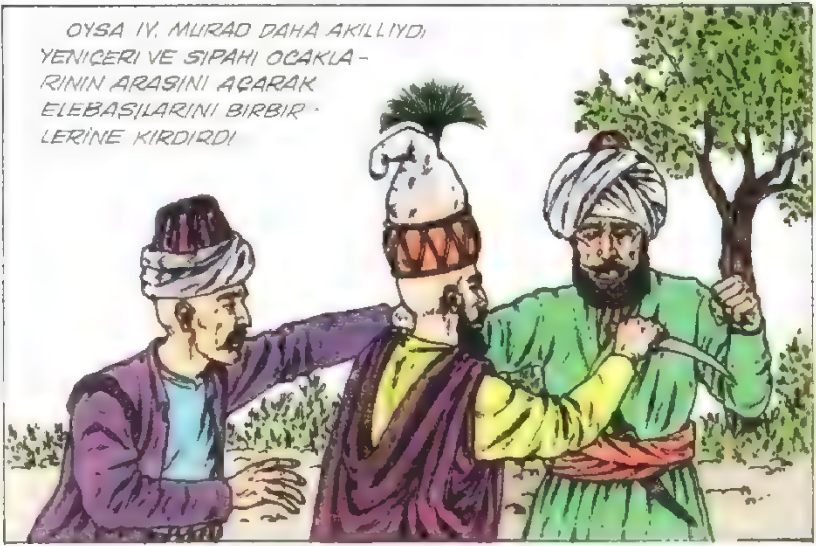
İSLAHAT YOLUNDA İLK CİDDİ
ADIMI ATAN GENÇ OSMAN OLDU.
ÖNCE SARAYDAN KIZ ALMA GELE-
NEGİNİ BOZARAK ŞEYHÜLİSLAM
ESAD EFENDİ'NİN KIZIYLA EVLEN-
Dİ, DAHA SONRA PERTEV PAŞA'-
YA DAMAT OLDU. BÖYLELİKLE
SARAYI HALKA DA AÇMIŞ
OLUYORDU.

YENİÇERİ OCAGI'NI KALDIR-
MAK İSTEMESİ ONUN HAYATI-
NA MAL OLDU. TECRÜBESİZLİ-
Ğİ NEDENİYLE BU DÜŞÜNCE-
SİNİ HERKESE AÇMASI SO-
NUNDA HABERİ DUYAN YENİ-
ÇERİLER TARAFINDAN DAHA
ÖNCE ANLATILDIĞI GİBİ BOĞU-
LARAK ÖLDÜRÜLDÜ.

OYSA İYİ, MURAD DAHA AKILLIYDI,
YENİCERİ VE SİPAHİ OCAKLA-
RININ ARASINI AÇARAK
ELEBAŞILARINI BİRBİR-
LERİNE KIRDIRDI

SARAP VE TUTUNLU
YASAKLADI. MEYHANELE-
Rİ KAPATTI. GECE SO-
KAĞA ÇIKMA YASAĞI
KOYDU. KENDİSİ DE
KIYAFET DEĞİŞTİREREK
GEZELERİ SEHİRİ DOLA-
SIR VE EM R. ERİNE
UYULUP UYULMADIĞI,
KONTROL EDERDİ.

ANCAK İÇKİYE DÜŞKÜN-
LÜ NEDENİYLE DEVLETİN GE-
RİLEMESİNİN NEDENLERİ
ÜZERİNE BİR RAPOR HAZIR-
LATTIĞI KOCİ BEY'İN ÖNE-
RİLERİNİ İNCELEMeye
FİRSAT BULAMADAN
GENÇ YAŞTA ÖLDÜ
(1640)

YERİNE KARDEŞİ 'DELİ
'BRAHİM' (1640-1648)
GEÇTİ; BU DEVİRDE CİNCİ
HOCA ADLI BİRİNİN
DEVLET İŞLERİNE KARIS-
MASI SONUÇLU İKTİDAR
BÜSBÜTÜN ZAYIFLADI
VE DELİ İBRAHİM
BOĞDURLULARAK
YERİNE YEDİ YAŞIN-
DAKİ OĞLU İV. MEHMED
(AVCI, 1648-1687)
GEÇİRİLDİ.

ÇOCUK PADİSAHIN SALTANATININ İLK YILLARINDA BÜYÜK VALİ'DE KOSEM SULTAN'LE VALİDE TURHAN SULTAN ARASINDAKİ ÇEKİŞME, KÖSEM SULTAN'IN BOĞDURULMASIYLA SONUÇLANDI. BUNLI SADRAZAM TARKUNCU AHMED PASA'NIN İDAMI İZLEDİ.

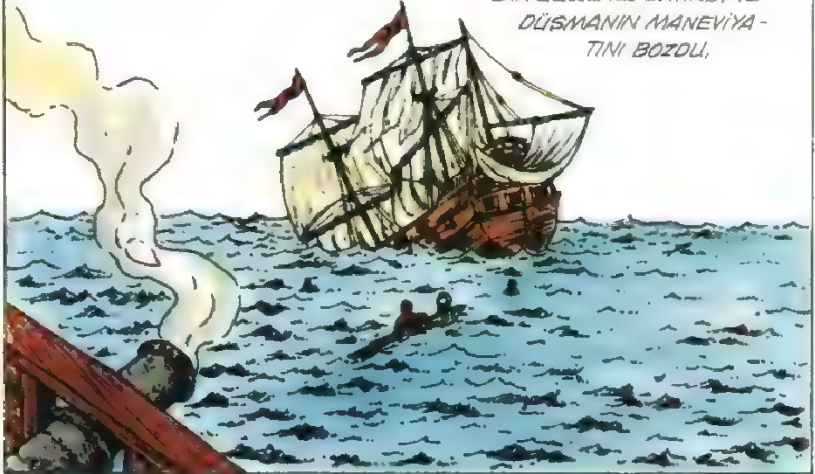
TURHAN SULTAN DEVLETİN BOZULAN DÜZENİNİ YENİ'DEN KURMAK İÇİN KOPRULU MEH-MED PASA'DAN YARDIM İSTE-Dİ VE KENDİSİNİ SADRAZAM-LIĞA ATADI.

YENİ SADRAZAM, İLK İŞ OLARAK
DİNİ BİR TARTIŞMA NEDENİYLE İKİYE
AYRILMIŞ OLAN İSTANBUL ÜLEMASI
ARASINDAKİ GÖRÜŞ AYRILIKLARINI
GİDERDİ.

DAHA SONRA ORDU VE DONANMANIN BAŞINA
GEÇEREK ÇANAKKALE BOĞAZI'NI İSGAL ETMİŞ OLAN
VENEDİKLİLERİN AMİRAL GEMİSİNİ KARA MEHMED'İN ATTIĞI
BİR GÜLLE İLE BATIRDI VE
DÜŞMANIN MANEVIYA -
TİNİ BOZDİ,

VENEDİKLİLERİN GERİ ÇEKİLMELERİNDEN YARARLANARAK LİMNİ, BOZCAADA VE İMROZ (GÖKÇEADA)'U GERİ ALDI GİRİT'E ASKER GÖNDERDİ ERDEL BEYİNİN İSYANINI BASTIRDI.

ANADOLU'DAKİ İSYANCI BEYLERİ DESTEKLEYEN HALEP VALİSİ ABAZA HASAN PAŞA VE TARAFTARLARINI HALEP'TE DAM ETTİRDİ. TARİHİ KAYNAKLAR KÖPRÜLÜ MEHMET PAŞA (1656-1661)'NİN BEŞ YIL SÜREN SADRAZAMLĞI SIRASINDA 36.000 KİŞİYİ ÖLDÜRTÜĞÜNÜ YAZARLAR.

ÖLÜMÜNDEN SONRA AYNI MA-
KAMA GETİRİLEN OĞLU KOPRU-
LUZADE FAZİL AHMED PAŞA
(1661-1676) BU GÖREVİNİ 15 YIL
BOYUNCA SÜRDÜRMÜŞ VE LİKE
ONUN DEVRİNDE HER ALANDA
YENİDEN ATILIMA GEÇMİŞTİR.

ADI GEÇEN AİLENİN HİZME-
TİNDEN FAZLASIYLA MEMNUN
OLAN IV. MEHMED, FAZİL AHMED
PAŞA'NIN ÖLÜMÜNDEN SONRA
SADRAZAMLIĞA KOPRULU 'RUM'
EVLATLIĞI VE DAMADI OLAN MER
ZİFONLU KARA MUSTAFA PAŞA'-
YI ATADI

YENİ SADRAZAM İYİ BİR DEVLET
ADAMI VE CESUR BİR ASKERDİ.
ANCAK II. VIYANA KUSATMASI'NIN
BOZGUNU SONUÇLANMASI ÖLÜ-
MÜNE NEDEN OLDU,

ONUN İDAMIYLA BİRLİKTE KOPRULULER DEVRİ (1656-1683) SONA
ERİYORDU XVII. YÜZYILDA KOPRULU AİLESİNDEN SADRAZAMLIK MAKAMI-
NA GETİRİLEN ÖTEKİ İKİ JEZİR, FAZİL MUSTAFA PAŞA VE AMCAZADE
HÜSEYİN PAŞA'DIR

YÖNETİMDE ÇEŞİTLİ
AKSAKLIKLARIN YASANDIĞI
DURAKLAMA DEVRİNDE
ALINAN EN ÖNEMLİ KARAR,
I. AHMED DEVRİNDE OSMANLI
VERASET SİSTEMİNDE
DEĞİŞİKLİK YAPILARAK
PADİSAHLIĞIN BABADAN
OĞULA DEĞİL DE...

.... OSMANLI SOYU İÇİNDE
EN BÜYÜK VE EN YETENEK-
Lİ OLANINA GEÇMESİ
YOLINDA ALINMIŞTIR.
BU ÜSÜLE BİRLİKTE BEH-
ZADELERİN SANCAKLARA
ATANMALARINA SON VERİL-
DİĞİ VE SARAYDA HAPSE-
DİLMEMEYİ BAŞLANDIKLARI
GÖRÜLÜR.

AYNI DÖNEMDE
DEVİRME USULÜ-
NÜN DE KALDIRILMA-
SIYLA, ODAGA GELİ-
Şİ GÜZEL KİMLER
ALINMAYA BAŞLAN-
MIŞ VE DOLAYISIYLA
ORDUDAN DISİPLİN
BOZULMUŞTUR.

MALİYENİN KOTÜYE
GİDEN DURUMUNU DÜZELT-
ME ÇALIŞMALARI KEMAN-
KEŞ KARA MUSTAFA PA-
ŞA'NIN SADRAZAMLIĞI
DÖNEMİNE RAŞTIR

BU DÖNEMDE
İLLERİN GELİR
DURUMU SAD-
TANMIŞ, AYARI
DÜŞÜK PARA-
LAR TOPLATTI-
RILARAK...

YENİ PARALAR BASTIRILMIŞ
ASKERİN MÜLFELEERİ OĐENEREK
SAYILAR OĐLENMİŐTİR ANĐAK
BULUN BUL TEDBİRLER KEMANKES
KİRA MUSTAFA PAŞA İLE TARHUNĐU
AHĐE PAŞA'YI DANDAN KURTARA-
MAMİŐTİR.

KÖPRÜLÜLER DEVRİNE KADAR BAŐA GEĐEN
SADRZA'YMLAR PADİŞAH'AZA KARANMAK ÇIN
GEREKŐSİZ İSRAFLARDA BULUNMUŐSLAR VE HAZİNEYİ
TÜKETMİŐLERDİR

AVRUPA'DA RÖNESANS'IN ETKİN OLDUĞU BU DÖNEMDE İMPARATORLUKTA, MATEMATİK, TIP VE FELSEFE DERSLERİNİN GİDEREK ÖNEMLERİNİ YITIRDIĞI, MEDRESELERİN BİLGİSİZ VE GERİCİ DİN ADAMLARININ İDARESİNE GİRDİĞİ GÖZLENMEKTEDİR.

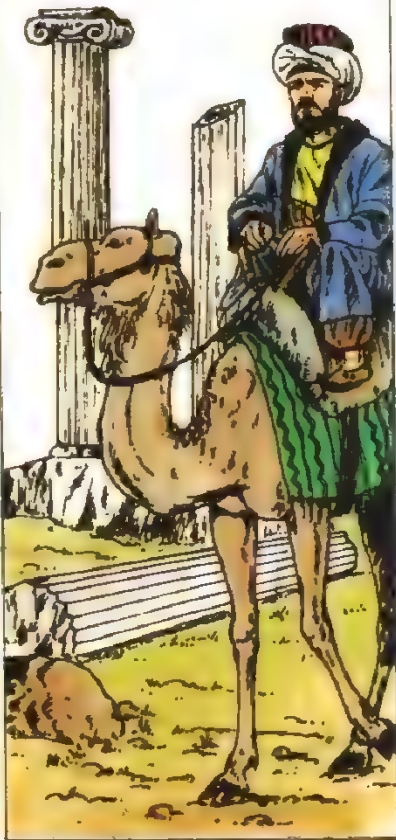

BUNDA EN BÜYÜK ETKEN, SİYASİ BİRTAKIM ENTRİKALAR SONUÇU MEDRESE İLE HİÇBİR İLGİSİ BULUNMAYAN KİŞİLERİN MÜJERRİSLİKLERE GETİRİLMESİ VE KENDİLERİNE İM RÜTBELER VERİLMESİDİR.

DLRKLAMA DEVRİNDE YETİŞ-
MİŞ OLAN DEĞERLİ BİLGİN VE
ŞAİRLERİN BAŞINDA KÂTİP ÇELEBİ
GELİR ESERLERİ İÇİNDE EN ÜNLÜ
LERİ. "KEŞFÜ'Z-ZÜNÜN, "CİHÂN-
NÜMA, "FEZLEKE-İ OSMANİ" VE
"ATLAS MINOR TERCÜMESİ"DİR

YİNE BU DÖNEMDE ÜNLÜ
TÜRK GEZGİNİ EVLİYA ÇELEBİ
30 YIL SÜREN GEZİLERİ SONUN-
DA "SEYAHATNAME" ADLI ÇOK
İLGİNÇ VE DEĞERLİ BİR ESER
YAZMIŞTIR.

TANINMIŞ
TARİHÇİ HALEPLİ
NAİMA EFENDİ'NİN
1591- 1659 YILLARINI
KAPSAYAN ALTI
CİLTLIK BİR TARİHİ
VARDIR (NAİMA
TARİHİ).

HİCVLERİ İLE LİNLİ DİVAN SAİRİ NEF'İ, İV. MURAD'IN SADRAZAMİ BAYRAM PAŞA'YI HİCVETTİĞİ İÇİN İDAM ETTİRİLMİŞTİR.

DİVAN ŞİİRİNİN ÖTEKİ BÜYÜK USTALARI
SEYHULİSLAM, YAHYA EFENDİ İLE NABİ'DİR.
HALK EDEBİYATINDA İSE AŞIK ÖMER VE
KARACAOĞLAN BAŞTA GELİR. VEYSİ VE
NERGİSİ İSE, NESİR DALINDA ESER
VERMİŞLERDİR.

MİMARİ ALANDA GERÇEK-
LEŞTİRİLEN EN BÜYÜK ESER,
SULTANAHMET CAMII (1609-
1616) DİR. PADİSAH I. AHMED
TARAFINDAN MİMAR MEH-
MED AĞA'YA YAPTIRILAN
CAMİ, ANI ADLI KİLİSEİNİN
MERKEZİNİ OLUŞTURUR.

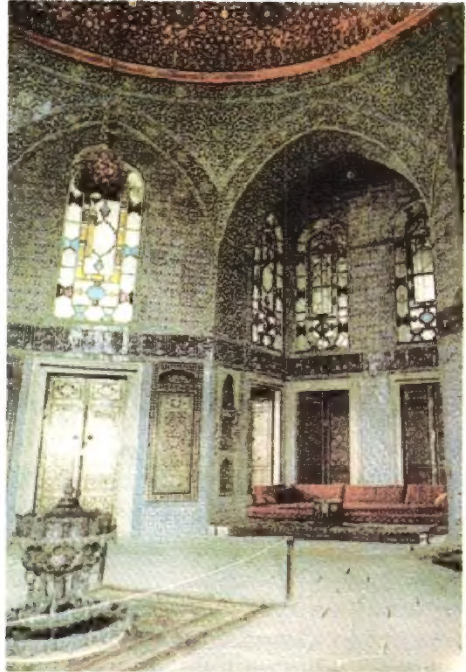
III. MURAD'IN KADINI SAFİYE SULTAN'IN
EMRİYLE BAŞLANAN YENİCAMI (1597),
IV. MEHMED'İN ANNESİ VALİDE TURHAN
SULTAN'IN YARDIMIYLA TAMAMLANMIŞTIR
MİMARLARI DAVUD AĞA, DALGIÇ AHMED
ÇAVUŞ VE MUSTAFA AĞA'DIR.

REVAN KÖSKÜ

IV. MURAD DEVRİNE
AİT MUSTAFA PAŞA KÖS-
KÜ İLE BAĞDAT KÖSKÜ,
ÇINI, OYMA, KAKMA VE
SEDEF İŞÇİLİĞİNİN
ENDER ÖRNEKLERİN-
DENDİR.

BAĞDAT KÖSKÜ

DÖNEMİN KRONOLOJİK GELİŞİMİ

1579

Sokullu Mehmed Paşa'nın ölümüyle birlikte Duraklama Devri başladı.

1590

İranlılarla imzalanan İstanbul Antlaşması ile Azerbaycan, Gürcistan, Luristan ve Dağıstan Osmanlı topraklarına katıldı.

1596

Bu tarihte Avusturya'ya karşı yaptıkları Haçova Meydan Savaşı'nı kazanan Osmanlılar, 1606'da imzalanan Zsitvatorok Antlaşması ile Kanije ve Estergon kalelerini ele geçirdiler.

1611

Nasuh Paşa Antlaşması ile İran'dan alınan yerler geri verildi. İran yılda 200 deve yükü ipekle vergilendirildi.

1618

Bir yıl önce İran'la yeniden başlayan savaş bu kez Osmanlıların lehine sonuçlandı ve Nasuh Paşa Antlaşması'nın devamı sağlandı.

1639

İran ile Osmanlı Devleti arasında imzalanan Kasr-ı Şirin Antlaşması ile bugünkü Türkiye-İran sınırı saptandı.

1664

Avusturya ile imzalanan Vasvar Antlaşması uyarınca Erdel yeniden Osmanlı idaresine girdi.

1669

Girit fethedildi.

1672

Lehistan ile imzalanan Bucaş Antlaşması sonucu Podolya alındı.

1683

Bu tarihte Viyana'yı ikinci kez kuşatan Osmanlı ordusu büyük bir bozguna uğradı.

1699-1700

Rusya dışındaki bağlaşıklık devletlerle imzalanan Karlofça Antlaşması ile Macaristan ve Erdel Avusturya'ya bırakıldı. Podolya ve Ukrayna Lehistan'a verildi, Mora Yarımadası'yla Dalmaçya kıyıları Venedik'e bırakıldı. Ertesi yıl Ruslarla yapılan İstanbul Antlaşması uyarınca Azak Kalesi ve civarı, Dinyeper nehri üzerindeki kaleler Osmanlılarda kalmak üzere Rusya'ya terk edildi.

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ GELECEK SAYI:

AMERİKA KITASI I

Kıtanın keşfinden önceki uygarlıklar

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

AMERİKA KITASI I
Kıtanın keşfinden
önceki uygarlıklar

KARACAN

BAYİNİZDEN ŞİMDİDEN AYIRTINIZ